

ASIA Valitusasian käsittelyn kesto hallinto-oikeudessa

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 19.1.2018 osoittamassaan kantelussa arvostellut sitä, että Toholammin tuulipuiston osayleiskaavapäätöksistä tehtyjen valitusten käsittely Vaasan hallinto-oikeudessa on viivästynyt.

Länsi-Toholammin tuulipuiston osayleiskaava on hyväksytty Toholammin kunnanvaltuustossa 23.6.2016, oikeastaan 23.5.2016, ja Vaasan hallinto-oikeudesta saadun ilmoituksen perusteella käsittelyaika tulee olemaan noin 2,5 vuotta. Kantelija on moittinut myös ”Toholampi itäisen puiston” valitusten käsittelyä eli ilmeisestikin Toholampi-Lestijärven tuulipuiston osayleiskaavasta tehtyjen valitusten käsittelyn viipymistä Vaasan hallinto-oikeudessa.

Kantelija on vertailun vuoksi ottanut esiin, että Lestijärven kunnanvaltuuston touko-kesäkuussa 2015 hyväksymistä kolmen tuulipuiston kaavoista tehdyt valitukset on hylätty korkeimmassa hallinto-oikeudessa tammikuussa 2018. Nämä valitukset Vaasan hallinto-oikeus oli hylännyt joulukuussa 2016.

SELVITYS

Vaasan hallinto-oikeus on antanut kantelun johdosta selvityksen 10.4.2018, joka lähetetään ohessa kantelijan tiedoksi. Lisäksi hallinto-oikeudesta on hankittu asiakirjaselvityksenä valitusasian diaarilehti ja -ote.

Kantelija on ilmoittanut, että hän ei anna vastinetta selvityksen johdosta.

RATKAISU

Oikeusohjeet

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tehtävänä on valvoa valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatoimien lainmukaisuutta. Oikeuskanslerin tulee myös valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tehtäväänsä hoitaessaan oikeuskansleri valvoo perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n 1 ja 2 momentin mukaan oikeuskansleri tutkii kantelun, jos on aihetta epäillä oikeuskanslerin valvontavaltaan kuuluvan henkilön, viranomaisen tai muun yhteisön menettelleen lainvastaisesti tai jättäneen velvollisuutensa täyttämättä taikka jos oikeuskansleri muusta syystä katsoo siihen olevan aihetta. Oikeuskansleri ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Asiassa hankitaan oikeuskanslerin tarpeelliseksi katsoma selvitys.

Perustuslain 3 §:n 3 momentin mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuimina korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Valtion virkamieslain 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Arviointi

Kysymyksessä oleva Toholammin kunnanvaltuuston 23.5.2016 § 38 hyväksymää Länsi-Toholammin tuulipuiston osayleiskaavaa koskeva valitus on tullut vireille Vaasan hallinto-oikeudessa 21.6.2016 ja Vaasan hallinto-oikeus on 20.6.2018 antamallaan päätöksellä hylännyt valituksen. Valituksen käsittelyaika on ollut kaksi vuotta. Korkeimmasta hallinto-oikeudesta 31.8.2018 saadun tiedon mukaan hallinto-oikeuden päätöksestä ei ole valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen (valitusluvan alainen päätös).

Kantelussa esille otettujen muiden tuulipuistojen osayleiskaavaa koskevat valitukset (Toholampi–Lestijärven tuulipuiston osayleiskaava) ovat olleet ainakin vielä 31.8.2018 vireillä hallinto-oikeudessa.

Hallinto-oikeuden kirjaamosta saadun tiedon mukaan Vaasan hallinto-oikeuden yleiskaava-asioiden käsittelyaika vuonna 2016 oli noin 12 kuukautta ja vuonna 2017 noin 18 kuukautta.

Hallinto-oikeus on todennut nyt kysymyksessä olevien valitusten käsittelyaikoihin olleen vaikutusta muun muassa sillä, että hallinto-oikeudessa oli tullut vuosina 2015 ja 2016 vireille poikkeuksellisen paljon yleiskaavoitusta koskevia valituksia, 58 ja 43 kappaletta, johtuen nimenomaan tuulivoimarakentamisen suunnittelun voimakkaasta lisääntymisestä. Kantelijan ver-

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

tailun vuoksi mainitsevat Lestijärven kunnanvaltuuston vuoden 2015 touko-kesäkuussa hyväksymät kolme tuulivoimaosayleiskaavaa koskevat valitukset on ratkaistu hallinto-oikeudessa noin 18 kuukauden käsittelyajassa. Vuonna 2014 yleiskaavavalituksia oli kuitenkin saapunut hallinto-oikeuteen 21 kappaletta ja vuonna 2013 vain neljä kappaletta, joten vuoden 2015 alkupuolella vireille tulleita kaavavalituksia oli pystytty ratkaisemaan nopeammassa käsittelyaikataulussa.

Selvityksessä on myös tuotu esiin, että erityisesti yleiskaavoja koskevien valitusten käsittely vaatii kokemusta lainkäyttöhenkilöstöä ja niitä koskevien päätösten valmistelu vaatii yleensä varsin paljon työtä ja aikaa. Yksi kaavavalitusten käsittelyyn perehtynyt henkilö on siirtynyt syksyllä 2017 toisen työnantajan palvelukseen. Uuden henkilön perehdyttäminen on vienyt aikaa, ja lisäksi viime vuosien voimakas eläköityminen on vaikuttanut omalta osaltaan.

Selvityksessä tarkemmin kuvatulla tavalla on todettu, että kaava-asioissa kiireellisiksi säädetty valitukset ja muut kiireellisinä käsiteltävät valitukset on tullut valmistella ensin.

Vaasan hallinto-oikeus on ilmoittanut pyrkiensä toistuvasti saamaan lisäresursseja voidakseen ratkaista joutuisasti tuulivoimarakentamiseen liittyvät valitusasiat. Marraskuussa 2016 on hallinto-oikeudessa ollut vireillä 64 valitusta, jotka ovat koskeneet 268 tuulivoimalaa, pääasiassa yleiskaavoja, mutta valituksia on ollut vireillä myös rakennusluvista, jotka ovat koskeneet 68 voimalaa sekä suunnittelutarveratkaisuja neljän voimalan osalta. Selvityksessä on katsottu, että neuvotteluissa oikeusministeriön kanssa ei olla menestytty.

Hallinto-oikeuden selvityksessään ilmaiseman mukaan kun tuulivoimarakentamista on yhteiskunnan taholta voimakkaasti tuettu, mutta hallinto-oikeutta ei ole lisäresursoitu, on käsittelyaikojen piteneminen ollut väistämätöntä. Lisäksi hallinto-oikeuden on huolehdittava käytettävissä olevien resurssien osalta työsuojelunäkökohdista.

Kysymyksessä olevan Länsi-Toholammin tuulipuiston osayleiskaavaa koskevan valituksen käsittelyaika hallinto-oikeudessa on ollut kaksi vuotta. Käsittelyaika on ollut pitkä ja pidempi kuin hallinto-oikeuden ilmoittama yleiskaava-asioden käsittelyaika noin 12 kuukautta vuonna 2016 ja noin 18 kuukautta vuonna 2017. Katson, että kysymyksessä olevaa kaavavalitusta ei ole onnistuttu käsittelemään kohtuullisessa ajassa.

Laillisuusvalvontakäytännössä ei ole yleensä hyväksytty käytettävissä oleviin henkilö- tai muihin resursseihin perustuvaa syytä hyväksyttäväksi syyksi asian käsittelyn viipymiselle. Laillisuusvalvonnassa painotetaan sitä lähtökohtaa, että oikeudenkäynnin asianosaisten näkökulmasta heillä on perustuslaissa säädetty oikeus saada asiansa käsiteltyksi ilman aiheetonta viivytystä. Tämä on lähtökohtana myös muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa, jonka mukaan jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.

Hallinto-oikeuden selvityksessä on tuotu esiin, että sen käytössä olleet resurssit eivät ole olleet riittävät suhteessa siihen, että tuulivoimapuistojen kaavoitus ja tuulivoimarakentamiseen liittyvät maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset päätöksenteot ovat lisääntyneet. Tämän vuoksi lähten päätökseni tiedoksi myös oikeusministeriöön ja ympäristöministeriöön.

Esille otettujen Toholammin ja Lestijärven kunnanvaltuustojen Toholampi-Lestijärven tuulipuiston osayleiskaavaa koskevista päätöksistä tehdyt valitukset ovat ainakin vielä 31.8.2018 olleet vielä vireillä hallinto-oikeudessa. Näiden valitusten käsittelyajat ovat tällä hetkellä noin

13–14 kuukautta. Näiden valitusten käsittelyn ei voida katsoa vielä aiheettomasti viivästyneen, eikä asiassa ole tältä osin ainakaan tässä vaiheessa aihetta toimenpiteisiin.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän Vaasan hallinto-oikeuden huomiota edellä valituksen käsittelyn kestosta lausumaani.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Minna Pulkinen